

OCENA Dramska uprizoritev

Spominja(j)mo se

SLAVKO PEZDIR

Dušan Jovanović: Razodetja

režija Janez Pipan

Mestno gledališče ljubljansko (MGL)

premiera 24. 3. 2011

» **D**ružinska saga« Dušana Jovanovića Razodetja, ki je po knjižni objavi ob avtorjevem okroglem življenjskem jubileju (2009) doživela še nadaljnje avtorjeve posege, po istih postopkih montaže izbranih uprizoritvenih fragmentov pa je besedilo za krstno uprizoritev dodatno razširil tudi avtor uprizoritvene priredbe, režiser in dramaturg Janez Pipan, se je na velikem odru MGL razrasla v nevsakdanje obsežno, širokopotezno in kompleksno, a ponekod tudi ohlapno in »gostobesedno« spominsko oživljanje druge polovice 20. stoletja na ozemlju nekdanje Jugoslavije (vključno z značilnimi uprizoritvenimi prijemi tistega časa). Z nekronološko razporejenimi spominskimi drobci iz življenja (oziroma životarjenja) dveh generacij srbsko-slovenske družine Karamazovih je uspelo avtorjema besedila in postavitve oživeti prepoznavno vzdušje povojnega graditeljskega zanosa, usodnosti individualnih odločitev ob resoluciji informbiroja ter pogubnih posledic neomajne politične zvestobe internacionalnemu komunizmu z vrhuncem brutalne politične prevzgoje na Golem otoku. Ter oživljanje nadaljevati prek študentskih in hipijevskih gibanj za neomejeno osebno svobodo duha in telesa ob koncu šestdesetih let do razraščanja velikosrbskega nacionalizma in njegovih krvavih posledic v razplamtelih vojnah na Balkanu ter dokončnem razpadu Jugoslavije.

V središču dogajanja je Svetozarjeva druga žena Olga, ki ji je bilo po njenih besedah dano le devet mesecev resnične ljubezenske in življenjske sreče ob ideologiji zvestejšemu možu Svetozarju in pričakovanju njunega sina Janeza. Vse, kar je sledilo, se je spremenilo v eno samo trpno in trpko životarjenje na silo prezgodaj osamljene ženske, matere in mačehe (Branka in Dejana iz moževega prvega zakona) ter prekmalu vdove, ki pa do končne postaje v domu za ostarele ostane zvesta njemu, ki »je ves čas tu nekje, blizu mene. Imam ga v očeh, ušesih ...«. Iz njenih spominov v poslednjem zatočišču na robu življenja se porajajo bolj in manj pretekle fragmentarne družinske podobe, ki govorijo o pogubnih pritiskih zgodovine, politike, ideologije, vere, medijske resničnosti in vsakršnih novodobnih zasvojenosti na posameznika ter s tem tudi na tradicionalno temeljno celico družbene skupnosti. In iz teh podob zraste kot eno od pomembnejših razodetij, da je vse življenjske preizkušnje mogoče premag(ov)ati le z najglobljo voljo do življenja, podprto in utrjeno s polnokrvno ljubeznijo do drugega.

Režiser Janez Pipan je časovno zapleteno, prepleteno in ponekod vzporedno nastajajoče dogajanje vodil natančno in pregledno ter je veristične podrobnosti ves čas asociativno in simbolno nadgrajeval tako, da je zgodovinsko in prostorsko prepoznavne lokalnosti mogoče prepoznavati tudi v univerzalnih razsežnostih. Na odprtem in večnivojskem prizorišču Marka Japlja, ki so ga z desne obdajale pomenljive vzmeti ali nekakšni svedri (požrešne zgodovine?), na horizontu pa varljivo zapirale prosojne in odsevne gladke površine, se je oprl predvsem na igro protagonistov, ki jih je z izbranimi historičnimi kostumi hipoma postavljala v določena obdobja in okolja ter jim dodajala tudi značajske prepoznavnosti kostumografka Bjanika Adžić Ursulov. Za »filmsko« razkošno in celostno glasbeno prešitje ter vzdušje posameznih prizorov je tako z značilnimi glasbenimi citati (vključno z izbranimi otožnimi ljudskimi pesmimi v živi interpretaciji Marte Kosturske) kot s številnimi njihovimi priredbami in izvirnimi emotivnimi ozadji poskrbel avtor glasbe

Stran / Page: 17

Doseg / Reach: 130000

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 428 cm2

2 / 2

Mitja Vrhovnik Smrekar.

Nosilni vlogi Olge v različnih življenjskih obdobjih sta prepričljivo odigrali Jana Zupančič kot njena prostodušno zaljubljena, polna življenja, a tudi trpno vdana in neomajno zvesta mlajša različica, in Maja Šugman kot z mogočno življenjsko izkušnjo presvetljena, pokončna in življenju zvesta dobrodušna starka. Sizifovsko zaznamovano zvestobo ideologiji mednarodnega komunizma, samozatajujoče postavljeni pred zasebne interese, je v Svetozarju Karamazovu oživil Sebastian Cavazza. Njemu diametralno nasprotno pragmatično prilagodljivo in predvsem lastnim interesom podrejeno zmuzljivo kreaturo partijskega in udbovskega aparatčika Viktorja Bizjaka, ki v boju za moč in oblast ne pozna ovir, je nevarno izrisal Primož Pirnat. Tri različice Svetozarjevih zavoženih sinov so upodobili Jure Henigman kot temno samodestruktiven in lumpenproletarski najstarejši brat Branko (otroško podobo mu je dal Jordan Arih), Domen Valič kot svetleje prostodušnejši in socialno uspešnejši, a tudi zasebno nesrečnejši mlajši brat Dejan (otroško podobo mu je dal Natan Luka Vihar) ter Matej Puc kot pretirano tankočuten in občutljiv, a zaradi tega tudi rokovsko napadalen najmlajši (pol)brat Janez (otroško podobo mu je dal Ivo Vitez). Tri različice v zakonu prevaranih in razočaranih žensk so prispevale Bernarda Oman kot Svetozarjeva prva žena Natalija, Tjaša Železnik kot Dejanova Nataša in Tanja Dimitrievska kot Viktorjeva Bojana. Ob Jožefu Ropoši v vlogi duhovnika Stevana ter Juditi Zidar v vlogi Učiteljice sta v več karikiranih postavah nastopila še Gašper Tič in Boris Kerč.

SEBASTIAN CAVAZZA IN JANA ZUPANČIČ FOTO BARBARA ČEFERIN